

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones magistri Nicolai deniise sacre pagine professoris

De Tempore Hyemales

Denisse, Nicolas

[Augsburg], 1510

VD16 N 1513

Eade[m] d[omi]nicam post meridie[m].

urn:nbn:de:hbz:466:1-30599

ber: mutus loquitur: possessus a demonio liberatur. Quod & tunc quidem carnalis factus est: sicut spiritus in pueris fidelibus ut ex pulso demonio lumine fidei ipsam accipiant: deinde in laudem dei tacetia plus ora laxentur. **S**pūaliter autē q̄ in p̄cto est demoniū habz et cec? & mut? est. Aug. Ille tm̄ vi// det q̄ seit deū sibi: q̄ timet et diligit. Qui arorat & psallit & nō facit q̄ laudat: ille cor pore loquitur: aia s̄o tacet. **S**cđm est populoꝝ reuerētia: qz exinde admirate sunt turber: diuinā veritate in ch̄o videntes: & dicit: vt h̄i **Barth. xij.** Nunqd̄ hic ē filius **Dauid. i.** de semine ei? nobis p̄missus: q̄si di: Ipse est. Spūaliter demoniū enī in p̄tione: mut? loquitur in p̄fessioe: & admiranatur turbe in satisfactioe: q̄n. s. vidēt eū h̄i opari qui nō solebat nisi malū facere. **E**xinde autē qdā puertunt. **A**lij ā apli? puertunt opus dei in derisum verētes: qz vt habet **Proverb. xij.** Derestant stultici eos qui in recta sunt via. **T**ertius est phariseoꝝ blasphemia. eū d̄r: Quidā autē sez pharisei: vt h̄i **Barth. xij. s.** litterati & maiores inuidia pleni dixerūt in corde et cogitatione. Quia vt dicit **Chrys.** Dum eoz suspitio esset irrōnabilis metu multitudine nō audebāt eā diuulgare. **D**ixerūt inq̄: In beelzebub p̄ncipe demonioꝝ eij? cit demonia & c. q. d. habet p̄ncipē demonioꝝ familiarē cui alij demones obediūt: et sic blasphemabat in sp̄m sanctū ei? opa diaboli attribuētis: Quia em̄ sanctū negare nō poterāt: ideo modū faciēdi peruerrebāt dicētes virtute demonis factuz esse. **A**pparet autē in iudeis tria derestabilia vicia. **C**auete ne sitis eoz imitatores. **P**rimū est inuidia q̄ puertit iudiciū et interpretat in partē deteriorē. **Chrys.** Inuidus nō querit q̄ dicat: s; vt dicat. **A**uidite detractores: p̄meliositer susurratores. **S**cđm est sua incredulitas & malicia p̄ter quē q̄rebant signa de celo. glo. fortassis q̄rebāt descēsum ignis de celo. sicut factū est tpe helie: aut descēsum manne sicut tpe moysi: aut stationē solis sicut tpe ioh̄e. **Chrys.** Eū multa signa vidissent acsi nō vidissent ita signa q̄rebāt: nullum em̄ aspectu spūali viderāt. Sic et multi increduli septuris et p̄dicatiōib; nūc signa q̄ runt: cū in fin **Breg.** nō sit tps miraculoꝝ:

sed opeꝝ. **E**t qdā dicere solēt: **S**i qdā ex mortuis redirēt: crederem?. **Q**uib; b̄ dicendū est qd̄ habet **Lu. xvj.** **S**i moysen et p̄phas nō audiūt: neq; si q̄s ex mortuis resurrexerit: credēt. **T**ertū est blasphemia qd̄ est p̄ctū horribile. glo. sup illo **ps̄bo** **Esai. xvij.** **A**d pplm̄ terribile & c. **D**e p̄ctm̄ blasphemis p̄patū leu? est: d̄ diuersis aut modis: vide vbi de **Blasphemia.** **O**p̄ctm̄ sup oīa ire dei puocatiū: certe p̄ter hec venit ira dei in filios diffidēte. vt in epla **Exemplū** de punitōe p̄ angelū facta de exercitu **semachērib.** **Esai. xxxv. vj. & liij. Re. xij.** vide. **I**re refert **Uincē.** in spe. **mo. li. ij. p̄c. v.** **E**ū miles quidā i ludo aleaz p̄ octos dei iuraret: subito ei? oculi in alea ceciderūt. **I**re ibidē: q̄ in dioce si remēsi cū miles quidā luderet ad taxillos & deū enormit̄ blasphemaret: subito cecidit corā oibus & p̄ totū diē se d̄scerpēs & se ad terrā allidēs & spumās: aiām miserrā sic euomuit. **I**re narrat ibidē: q̄ cū qdā **q̄drigarius** de parisi? iret ad sc̄m **dionysii** suū multas p̄sonas h̄is in q̄driga: cū sibi aliqd̄ aduersi accideret et turpit̄ deū blasphemaret: subito fulgur de celo corruēs et eū p̄forās occidit: eq̄s p̄oīs zalijs reb; illesis. **I**re ibidē. **E**ū quidā blasphemariz nomē brē **fginis:** man? ei? sinistra distorta est: & cū p̄ter hoc amplius blasphemaret: dextera ei? p̄silis facta est: & cū p̄ dolorib; desperet plus & pl? blasphemans in alijs mēbris pl? et pl? p̄cussus est. **E**ū autē p̄ ventrē ei? iuraret: v̄tre ei? inflato subito crepuit medi?. **I**re **Breg.** in dialog. de puero q̄nquenni blasphemus q̄ inter man? sui p̄ris: sublat? est a demone.

Tertū articul?. **S**tudeatis & vos ad cenciēdū a vobis demonia: alr nō potestis ch̄m & eius grām recipere. **N**az vt dicit. **ff. de iurisdicōe oim iudiciū. l. e.** **S**i p̄ errore. **C**ōtraria se nō possunt p̄pati in eodem subiecto. **P**one exemplū vt videbis. **E**t de **ps̄. dil. j.** **E**cclēsia p̄secrāda nō ē q̄ diu infidelis vel pagan? iacet in ea. **P**one casum et applicā: notādo illd̄. **ij. Coz. vj.** **Q**ue participatio iusticie cū iniquitate: aut que foederas lucis ad tenebras: aut que uentio ch̄i ad belial.

Eadē d̄nica post meridiē. 12

Ecce ascen

zē. Eratis aliquādo tene
bre: nunc autē lux in dño
vt filij lucis ambulare. Fructus em̄ lucis
est in omni bono z iusticia z p̄tate. Eph.
v. Verba sunt notāda his qui volūt asce
dere hierosolymā. **E**lberia s̄ p̄siderāda.
Primū est: **C**ōmutatio cōmēdabilis si
ue trāsmutatio. Eratis aliqñ tene. nūc at
lux in dño. **S**cōm est. **T**rāsmutatorū
exhortatio notabil. vt filij lucis ambula
re. **T**ertū est: **E**xhortatorū informatio
laudabilis: fructus em̄ lucis est in omni bo
nitate: q̄ ad se: iusticia quo ad primū: z
p̄tate quo ad deū. De p̄mo Esa. ix. **P**o
pulus qui ambulabat in tenebris vidit lu
cem. zē. Pro scōdo Jo. xij. **A**mbulate duz
lucem habetis vt nō tenebre vos compre
hendant: z q̄ ambulat in tenebris nescit q̄
vadat. Pro tertio. j. Jo. j. **S**i autē in luce
ambulam: sicut in luce d̄ est. societatez
habem: admittē: z sanguis iesu filij eius
emūdat nos ab omni peccato.

Ecce zē.

Salutatio.

Primus articulus. **A**n ad iustificatio
nem sit necessaria cōtritio. **N**on.
Ecclēsiasti. j. **T**imor dñi expellit peccm: er
go nō cōtritio. **C**ōtra. **S**up illud. **S**acri
ficiū deo spūs cōtribulatus. **U**t dicit glo.
spūs cōtribulat: z cōtritus est sacrificiū:
ergo peccata solunt. **R**ūdes bon. in. iij.
vil. xvij. **A**d hoc q̄ grā iustificatiua infū
dat: necesse est q̄ hō se p̄paret cōsentiedo
gratī: z detestandō peccatū: **I**deo in iu
stificatione impij necesse est ista quattuor
cōcurrere. scz gratie infusione: liberi arbi
trij motū: cōtritionē: z peccati expulsionē.
De ei infūdedo grām expellit culpā: nec
grām infūdit nisi ei q̄ p̄nitit: z peccm de
testat. **C**ū at dī. **T**imor dñi zē. **D**ñm q̄ i
petō tria sūt. s. actio mala: iterior macula:
z seq̄la. **A**ctio mala expellit timore: macu
la dolore: seq̄la charitatē ardore. **B**on. h
Pro sūda. **N**ō ē fugiēda p̄tritiōis ama
ritudo p̄ quā h̄r diuine grē dulcedo. **N**az
vt dī. **S**al. in alexand. **B**landicijs indi
gn⁹ erit molliqz potiri fortuna: q̄ dura pa
ti vel amara recusar. **U**n z **S**en. ad lucil.

Silyicia aliter extrahi neq̄rēt: cor ipm cū
illis euellendū erit. **S**z q̄rif an. zē. **D**ic rñ
vrs. **E**x q̄ p̄clude q̄ diligēter p̄curāda ē
cordis p̄tritiō. **P**er q̄m aie iustificatio: s̄ q̄
nēo ascendit hierosolymā. qm̄ dicit ps̄. **I**n
iusti punient z semē impioz iterabit. **I**us
sti autē habebūt frā zē. **I**te p̄ p̄tritiōē sic
dei in aia habitatio. ps̄. **T**u aut in scō ha
bitas. **I**te angeloz letificatio. **L**uce. xv.
Gaudiū est angelis dei sup vno peccōre.
zē. **A**udite o peccatores q̄ potius volūt
stis leticiā diabolū dare q̄ angelis **Q**ua
ri. zē. **U**nde etiā credendū est q̄ angelū li
benter associant penitentes. **U**idem em̄
q̄ sitientes vadūt libenter: vbi potū inie
nre credūt. **C**h̄s at z angeli sicut lachry
mas penitētū. **B**er. **G**audēt angeli d̄ cō
uersi s̄e peccōz: salutē hoim sitientes: nō libe
ter currūt ad aiaz lachrymātē. **L**u. xv. **E**x
p̄cepto dñi discipuli secuti sūt hoim potū
tātē amphorā aq̄: z intrauerūt cū eo z ibi
parauerūt pasca. **S**pūalit. **H**oim habēt
tē cor plenū lachrymis: sequūt angeli: rñ
trāt hospitiiū aie: z ibi fac̄ ch̄s pascha: cō
ferens abundantā gratiaz. **B**er. **L**achry
me penitentiū vinū ē angeloz: eo q̄ i illis
est odor vite: sapor grē: indulgentie gust⁹
z serenate sanitas p̄sciētie.

Secūdu arti. **I**n p̄cedētī zē. **N**ūc de
scōdo quō. s. oñdit suam sapientiā. zē.
Quod facit tripliciter.

Primo: p̄ p̄tritiōis viuacitatē.

Scōdo: p̄ p̄tritiōis p̄tate.

Tertio: p̄ simplicis deuotiōis puritatē.

Primo zē. **C**h̄s em̄ vt vidit cogitatio
nes eoꝝ. s. phariseoz. **I**n q̄ apparet sua di
uinitas: pluribz rōib⁹ eos p̄trant: oñdes
se in spū dei: nō in beelzebub eijcere demo
nia. **P**rima ratio ponit ibi. **O**mne regnū
zē. q. di. **S**i in p̄tute vni⁹ demonis alios
eijcerē: seq̄ret q̄ eēt diuisio inf̄ demones:
z sic nō posset diu stare p̄tās ei⁹. **E**x q̄ seq̄
tur aduētus ch̄i p̄ quē ē demonis p̄tās
auferēda. **U**n dī. **O**mne regnū in se diu
sum desolabit̄ zē. **H**iero. **C**ōcordia parie
res crescūt: discordia maxime dilabuntur
Lchryso. **N**ihil in terra est regno potētī
s̄ rñ p̄ altercationē perit. **S**pūalit̄ regnū
in se diuisum: est aia mali hois: cuius sem⁹
sualitas repugnat rōni: z etiā volūtas in
tellectui: z hec desolat: qz ch̄s in d̄ recedit

et diabolus ingreditur. **I**te regnū in se dūi
 sum: est quibet cogitatio discordia carēs: in
 qua sunt duo aut tres aut plures sathane
 quoz quibz nitiā partē suā ampliāre: q̄s p̄t
 ad se trahendo vt possit alteri p̄ualere: z
 talis cōgregatio durare nō pōt. Sed hec
 vix inuenit q̄ tanta habeant discordiā i bo
 no sicut demōes in malo: cū em̄ sunt q̄si i
 finiti: oēs in malū discordāt. Scda rō ponit
 tur ibi. Si ego in beelzebub eijcio demoni
 monia zc. q. di. Eiusdē prātis ē eiectio de
 monū p me z p filios vestros: sed illi fm̄
 vos nō eijciūt demonia in p̄ncipe zc. **G** nec
 ego. Filij aut̄ eoz dicunt exoraste s̄z Be/
 dam et Rabanū: vel apli fm̄ Hierony. z
 Aug^o. iā ipsi iudices vestri erūt vos cō/
 demnātes de mendacio. Et deinde offa
 falsitate ostendit veritatē di. Porro si i vi
 gito dei. i. in virtute dei siue in sp̄: qui a
 patre et filio pcedit sicut digit^a a brachio
 et manu: eijcio demonia profecto venit in
 vos regnū dei. i. snia diuini iudicij. Aug^o.
 Regnū dei est prās iudiciaria q̄ dānant
 impij z a fidelibz secernunt. Et p̄ p̄firma/
 tiōe ratiōnis pbat ch̄s q̄ ipse nō est mini
 ster diaboli: qz minister nō est potētiōr au
 ctore: ch̄s aut̄ est potētiōr diabolo. Qd
 pbat qz nō potest quisq̄ intrare in atriu
 fortis custodiētis z eius bona diripe nisi
 tanq̄ fortior alligauerit fortē zc. Diabo/
 lus q̄ppe fortis est. Job. xij. Non est prās
 sup̄ terrā que ei p̄petur. Arma eius sunt
 astutia et doli. Atriu eius est mūdus: va/
 sa et spolia: homies obfessi vel decepti. q̄
 custodiētē omnia erūt in pace. quia nemo
 sibi resistebat: sed fortior eo. i. ch̄s sup̄ue/
 niens arma eius auferet p̄pescendoz astu
 tias detegendo: vasa eripit z spolia distri
 buit: fm̄ Bedā: in regno ecclie tā militāz
 q̄ triūphātis: in diuersis dignitatibz ordi
 nauit: Juxta p̄dicta notate qm̄ nō debē
 esse securi: quia aduersari^o noster fortis ē
 Nec tñ despare debem^{us} quia p̄nceps nō/
 ster fortior est. **L**hyf. Nō debet hostē ti/
 mere fortē qui p̄ncipē habz fortiorē. Sed
 vigilē^{us} vt in fiducia p̄ncipis nostri for/
 tioris vincam^{us} aduersariū nostrz. Nam si
 p̄ndim^{us} p̄tra eū: fortiores eo sum^{us}. Si
 negligim^{us} ille fortior inuenit. Fortē enim
 diabolu^m nostra negligētia facit: nō illius
 potētia. Grego. Diaboli^{us} cū ei resistit: de/

bilis est vt formica: cū aut̄ eius suggestio
 recipit: fortis est vt leo. **T**ertia rō ponit
 ibi. Qui nō est mecū neq̄ mecum cōgre/
 gar: nō ē mecū vt demones eijciat: s̄z ma
 gis q̄ mea sunt spargere curat. **T**ertio
 ostendit suā sapientiā p̄nunciatiōis vs/
 ritatem quia d̄nūciat eos a demone an
 plus possidendos p̄pter suā ingratitudi/
 nem z contemptū doctrine euāgelice: cuz
 di. Cū immūdus spūs zc. vbi ostēdit eos
 similes homi Primo a demone possessio
 et postmodū liberato: et itez p̄pter suam
 negligētia plenus obfesso. Unde ait **L**a
 immūdus spiritus exierit ab homine. i. a
 p̄plo iudaico vadit p̄ loca iaquosa. i. p̄ loca
 gentiliū: humore gr̄e z virore s̄dei caren
 tia querēs in eo requiē. i. p̄petuaz mansio
 nem z nō inueniēs: quia adueniētē ch̄s:
 inde eiectus est di. Reuertar in domū me
 am vnde exiui. i. ad pplm̄ iudaicū. Et cuz
 vi. e. va. ab opibus bonis scopis munda/
 tam fm̄ apparentiā. Quia p̄pls iudaicus
 habebat q̄ndam exteriorē mundiciā. Si/
 cut em̄ scopa nō tollit tenaces sordes: sed
 tñ sup̄ficiales: ita ipsi illud qd̄ deforis est
 mundabāt: sed intus sordes remanebant
 Quia sacrificia quidē exteriora faciebant
 ordinata in lege: sed interi^o animū nō pur
 gabant: sicut etiā nūc faciūt qui p̄itentur:
 remanētē p̄posito peccandi: D̄natā p̄ bo
 ni assimilationē: tunc vadit et assumit se/
 prem spiritus alios secū: p̄ quos intelligit
 vniuersitas demonū z vicioz: neq̄ores se:
 vel p̄pter numez. p̄pter conatū: vel p̄pter
 effectum. Et ingressi habitāt ibi: et ita oīa
 cumulantur in eis. Et sunt nouissima ho/
 minis illius peiora p̄oribus. Et vt osten
 dat q̄ similitudo p̄dicta intelligit de po/
 pulo iudaico: subdit domin^{us} **H**arth. **S**i.
 Sic erit generatiōi hūc pessime: mala fu
 it em̄ in deserto quādo vitulū adorauit: z
 cōtra dominū murmurauit: peior in terra
 p̄missionis ante ch̄i aduentū quādo
 filios et filias demonibz imolauit: sed pes
 sima post ch̄i aduentū quādo eū crucifi/
 fixit. Similiter timendū est hodie ecclie
 ne olim ab ea expulsus diabol^{us} inueniat
 eam vacatē a bonis ornata^m exteri^o. Quia
 multi plus ad corpales ecclie cultū q̄ ad
 spirituale laborāt. q̄dā altaria ornāt mul
 tipliciter: sed de electione ministroz paz

Feria. II. post Oculi

curant. **E**contrario fiebat in ecclesia pri-
mitiua. Sed heu vt dicit Hiero. *Lū ech-*
clesia diuitijs creuit: tūc virtutibz minor ē
facta. Moraliter expōi pōt similitudo illa d'
homie q post grā penitētie recidiuauit.
Et **E**ryf. *Nō solū ad iudeos: sed etiā ad*
nos dicta esse intelligamur: si a poribz exu-
ti mal' rursus ab eisde possideamur. **I**dez
Eteni pharao si in pīnā plaga erudit' fu-
isset nō vtiqz accepisset expiētiā posteri-
orum. *Nō vtiqz cū suo exercitu postea sū-*
mersus fuisset: Sed nō mare rubz iā p-
transire nūc est: sed pelagus ignis. **I**ō ro-
go vt p'pungāf' gebenne sermonē audien-
tes. **T**ertio oñdit suā sapiam p' simpli-
cis demōstratiōis puritate: quā vtz ostē-
dit in muliere q dicit fuisse sancta **B**arcel-
la ancilla brē marthe q extollens vocez in
chri laudez vocē dedit. **B**eatus venter q
te portauit zc. **L**u. xj. **V**ide deuotionē e'
et p'fidentiam: nō silenter loquit: sed alte
chri p'boz accensa suauitate. **B**eda. **E**t
nos igit' extollam' vocē cū ecclia catholi-
ca cuius typū hec mulier gessit. **E**xtolla-
mus et mentē in medio turbaz: dicamus/
qz saluatori: **B**eatus venter q te portauit:
et vbera q sugasti. **E**t domin' p'firmādo
verba mulieris: **D**ulicri dicit: **Q**uinimo:
beati qui audiūt verbū dei z custodiunt
illud. q. di. **J**uxta tuaz sententiā beatus q/
dez est eius venter qui me portauit: z la-
ctauit: sed magis quia verbū dei audiuit:
audiendo credidit: z credendo custodiuit
August. **B**eator' fuit **B**aria p'fitendo
fidem chri: et feliciter cōcessit deū men-
te p' fidem: qz corpore p' carnis assumptio-
nem. **I**deo nō tm illi beata qnimo etiam
illi beati qui audiunt verbū dei zc. **S**ed
heu heu rara est et tenuis multoz deuo-
tio: audiendo verbū: multozqz solliciti' ad
p'ba vana attendūt. **E**xēplū in vitaspa-
trum. **S**ener quidā rogauit deū ne dozi-
mītare' aliquādo cum spiritalituz sermo
fieret: **S**i autē detractions verba aut odij
causa verba essent: statim corrueret in so-
minuz ne huiusmodi venenū eius aures ac-
ciperent. **H**ic dicebat diabolū studiosum
esse vt homies moueret ad verba ociosa:
impugnatorē autē totius doctrine spiri-
tualis: **H**oc autē vtebat' exemplo: **L**oqz

quente me aliquādo de vtilitate saluari
ad quosdā fratres: tāprofundo somno oc-
cupati sunt vt nec oculos aperire possent.
Ego autē ostendere volēs diabolicū esse.
ociosa verba introduxi: ad quod quidaz
gaudentes: statim sunt a somno excitati.
Ego autē ingemiscens dixi: vtz nūc de ce-
lestibus loq'bar et omnes dormiebatis: qn-
do autē sermo ociosus inuentus est: om-
nes audire cepistis. **P**ropter quod rogo
fratres cognoscētes malignitatē diaboli:
attēdite vobismetipsis cauētes a sōno qn-
do aliquid spirituale auditis aut facitis.
Sed sicut dicit **P**etrus. j. **P**e. vl. **S**obri-
estote et vigilate.

Tertius articulus. **A**udistis zc. **L**a-
uete ne sitis iudeis similes de quibz
sunt illi de quo dicit: **S**unt nouissima ho-
mīnū: p'iora poribus. **S**ed forte p'sumi-
tis q deus nō punit: quia iam diu distu-
lit. **A**udite quid lex dicit. **L**. de p'cibus im-
peratori offerēdis. l. quoties. **Q**uod distu-
fertur: nō aufertur. **Q**uāuis q deus non
statim punit peccata: nō tamē remane-
bunt impunita. vt habet de penitē. dist. j.
Dedicina. § primo. **N**am est rex diu dis-
tulerit punire proditorē: hor'ās eum per-
nicios vt se corrigat z ad regē veniat gra-
tiam accepturus: z ille semp in malicia p'
seuerat: et ad regē vēire p'tenit: nōne tadē
puniendus est: et tanto grauius qnto diu-
tius expectatus est et ammonit'. **E**pone
et applica **N**otando illud **B**rego. **G**raui-
illos damnat: quos hic diu lōgānimitet
portat.

Feria. ij. post. iij. dñicam. xl.

Ecce ascendi
mus zc. **L**auare et mūdabē-
tis. iij. **R**egū. v. **H**oc illi dicitur
qui ascendere cupit hierosolimam.
Sunt autē tria **N**otanda in epistola: quo-
rum cōsideratio inducere debet peccato-
rem ad se diligenter lauandū per peniten-
tiam. **P**rimū est morbi condicio horri-
bilis: quia **N**aan lep'osus erat: signās
peccatorē. **E**zechielis. xvj. **A**bominabi-